

מנה בדת

שינוי הדף היומי בדרך קצרו

לע"נ הגאון רבי ישראל פסח בן
רבי יוסף פינהדלר צוק"ל
הנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 64 פרשת ויקרא תשפ"א

פסחים קכ-קכא שקלים ב-ו

נחלקו רב הונא ורב חסדא אם נותר ופיגול מטמאים הידים בגלל כהנים החשודים לפסול או בגלל כהנים עצלנים, וכן נחלקו אם הטומאה היא בכזית או בכביצה, דף קכא הפיגול טמא בגלל כהנים החשודים, והנותר בגלל הכהנים העצלנים, והסובר שמטמא בכזית הוא כאיסורו בכזית, והסובר שמטמא בכביצה זה ככל טומאת אוכלים שהיא בכביצה.

משנה לר' ישמעאל המברך על הפסח אינו צריך לברך שוב על החגיגה, אך המברך על החגיגה צריך לברך שוב על הפסח, ולר"ע גם פסח אינו פוטר את החגיגה. **גמרא** ר' ישמעאל סובר שפסח פוטר זבח שהוא סובר שקרבן שהוא בזריקה במזבח כלול בקרבן שהוא בשפיכה ופסח הוא רק בשפיכה, ור"ע סובר שזריקה לא כלולה בשפיכה. **עמוד ב** כשרב שמלאי הגיע לפדיון הבן אמרו לו שאת ברכת על פדיון הבן מברך האב שהוא מקיים את המצוה, והסתפקו מה הדין בברכת שהחינו האם הכהן מברך שההנאה של הפדיון מגיעה לידי או אבי הבן מברך שהוא עושה את המצוה, והוא לא ידע להשיב, והוא שאל בבית המדרש ואמרו לו שאבי הבן מברך ב' ברכות וכן ההלכה.

ת.ו.ש.ל.ב.ע.

מסכת שקלים

דף ב משנה בא' אדר ב"ד משמיעים שיביאו מחצית השקל לקרבנות ציבור, ושיוציאו כלאים מהשדות, בט"ו באדר קוראים את המגילה בכרכים, ומתקנים את הדרכים והרחובות ומקווי המים, ועושים את כל צרכי הרבים ומציינים את הקברות ויוצאים על כלאים. **גמרא** מכריזים בתחילת אדר כדי שיביאו את השקלים בעונתם, ויתרמו את הלשכה מתרומה חדשה בא' ניסן, ורב שמואל בר יצחק לומד את זה מתחילת בנין המשכן שכתוב שהוקם בראשון באחד לחודש, וכתוב על זה בברייתא שביום שהוקם נתרמה התרומה, ורב טבי בר יאשיה אומר בשם רב כהנא שלומדים זאת בגזירה שווה חדשי מקרבן פסח שכתוב שם ראשון הוא לכם לחדשי השנה, ואמר ר' יונה שר' טבי עזב את תחילת הברייתא ולמד מסופה וכך לא ראוי ששנינו בברייתא על הפסוק **זאת עולת חדש בחדשו** שאין לומר שיתרום כל חדש שכתוב בפסוק **חדש בחדשו לחדשי** שבחדש אחד יתרמו לכולם, ולומדים חדשי חדשי מקרבן פסח שזה ניסן.

רב הונא אומר שמשמיעים הכוונה מכריזים, כמו שכתוב **ויתנו קול ביהודה ובירושלים**.

שנינו במסכת מגילה שאין חילוק ביו אדר ראשון לשני אלא רק מקרא מגילה ומתנות לאביונים, וריב"ל אומר שגם שימוע שקלים וכלאים הוא רק באדר שני, ור' חלבו ורב הונא אמרו בשם רב בשם ר' חייא הגדול אמר שכולם יוצאים במקרא מגילה ב"ד שהוא זמן קריאתה, ור' יוסי מבאר את דעת ריב"ל שלא יתכן להשמיע על השקלים באדר א' כי יעברו ס' יום עד א' ניסן, וכן אם יצאו באדר א' על כלאים עדיין לא גדלו זרעים שיכירום אם הם כלאים.

ר' חזקיה רצה לומר שבבבל ישמיעו על השקלים בתחילת החורף כדי שיספיקו להביאם עד א' ניסן לירושלים, אך עולא שאל לפני ר' מנא ששנינו לקמן שתורמים את הלשכה בג' פרקים בשנה: בפרוס הפסח ובפרוס עצרת ובפרוס החג, ולכאורה משמע שהקרובים מביאים עד פרוס הפסח, והרחוקים יותר מביאים בפרוס עצרת, והרחוקים עוד יותר מביאים עד פרוס החג, וא"כ לא צריך להודיע מוקדם לבני בבל, **עמוד ב**

דף קכ אין להוכיח מהברייתא שלא יאכל כלום אחר מצה, שהברייתא באה לומר בדרך לא מבעיא שיכול לאכול באחרונה ולא חוששים שהוא אוכל אכילה גסה, ומר זוטרא אמר שרב יוסף אמר בשם רב יהודה בשם שמואל שיכול לאכול אפיקומן אחר מצה, ואין להוכיח מהמשנה שלא יאכל אחר פסח ומשמע שאחר מצה יכול לאכול, שיתכן שהמשנה מחדשת שלא רק אחר מצה אסור לאכול כי אין טעמה רב, ואף אחר הפסח שטעמו חזק לא יאכל כלום, ואין להוכיח ממה ששנינו שסופגנים ודובשנים ואסקריטים יכול לאכול מהם הרבה אך יאכל כזית מצה באחרונה, ומשמע שאם אכל מצה בתחלה לא יאכל אחריה, יש לדחות שהברייתא מחדשת שיכול לאכול הכזית מצה בסוף ולא חששו שזה אכילה גסה.

רבא אומר שמצה בזמן הזה דאורייתא ומרור דרבנן, והחילוק הוא שמרור לומדים מעל מצות ומרורים יאכלהו, ורק בזמן שאוכלים פסח חיוב מרור מהתורה, אך כשאין פסח אין חייבים בו מהתורה, אך במצה יש חיוב נוסף שכתוב **בערב תאכלו מצות**, ולדעת רב אחא בר יעקב גם מצה מדרבנן, ומהפסוק **בערב תאכלו מצות** לומדים שטמא או מי שהוא בדרך רחוקה חייב במצה אף שאינו אוכל פסח, ולרבא לא צריך פסוק לחייבם שאינו גרוע מערל וכן נכר שכתוב בהם **כל ערל לא יאכל בו** שרק בפסח אינו אוכל אך במצה הוא אוכל, ולרב אחא צריך לכתוב גם בערל וגם בטמא ושהוא בדרך רחוקה שאי אפשר ללמוד אחד מהשני, ויש ברייתא כדעת רבא שכתוב בפסוק **שבעת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלוקיך**, וכמו שהשביעי הוא רשות כך כל ששת הימים שזה דבר שהיה בכלל ויצא מהכלל ללמד על כל הכלל שהוא רשות, ובלילה הראשון הוא חובה שכתוב על מצות ומרורים יאכלוהו ובזמן שאין בית המקדש לומדים מהפסוק **בערב תאכלו מצות** שהוא חובה.

משנה אם ישנו מקצת מהחבורה יכולים להמשיך אכול אך אם ישנו כולם לא יאכלו, שזה כב' מקומות **עמוד ב** לר' יוסי אם רק התנמנמו יכולים לאכול ואם נרדמו לא יאכלו, אחר חצות הפסח מטמא את הידים, וכן פיגול ונותר מטמאים הידים. **גמרא** רב אשי מבאר שנתנמנם הכוונה ישן ולא ישן ער ולא ער, וזה במצב שקוראים לו ועונה אך אינו יכול לענות בדבר שצריך סברא אך אם מזכירים לו הוא נזכר, אביי ישב לפני רבה בפסח ורבה נמנם, אמר לו אביי שהוא ישן אמר לו רבה שזה רק נמנם ושנינו שנתנמנמו יאכלו.

פסח מטמא ידים מחצות ואמר רב יוסף שזה כדעת ר"א בן עזריה שפסח נקרא נותר מחצות, שלומדים גזירה שוה בלילה הזה ממכת בכורות שכתוב **ועברתי בלילה הזה** שזה מחצות, ור"ע אמר שכתוב **חפזון** משמע עד שעת חפזון, ומה שכתוב **בלילה** מלמד שלא יאכל כשלמים ביום שאחר הלילה, והזהב למעט לילה השני שלא נאמר שכמו ששלמים נאכלים לב' ימים ולילה אחד, כך הפסח יאכל ב' לילות במקום ימים, ור"א בן עזריה לומד את זה מלא **תותירו עד בוקר**, ור"ע סובר שמעיד **בוקר** לומדים למעט בוקר שני, ור"א בן עזריה סובר שכשכתוב **בוקר** הכוונה בוקר ראשון.

רבא אומר שלר"א בן עזריה אין לאכול מצה בזמן הזה אחר חצות, ולכאורה זה פשוט כיון שהוקש מצה לפסח זה רק עד חצות, אלא שהיינו אומרים שכיון שכתוב **בערב תאכלו מצות** התורה הוציאה את המצה מההקש לפסח, מחדש רבא שזה כפסח עד חצות.

אמר ר' מני שהכל בא יחד בא' ניסן אלא שתןרמים הלשכה לעשות פרסום לדבר לפני החגים.

ר' יהודה בן פזי הביא פסוקים שקוראים אותם ואי אפשר לא להבעת, שבני ישראל הביאו נדבה למשכן רק כל נדיב לב, ואילו לעגל כתוב ויתפרקו כל העם, לקבלת התורה נאמר ויצא משה את העם ולא יצאו מעצמם, ואילו למרגלים יצאו מעצמם, שכתוב: ותקרבון אלי כולכם, בשירת הים נאמר אז ישיר משה ובני ישראל, שבני ישראל שרו רק אחר שמישה שר ובמרגלים כתוב ותשא כל העדה.

ר' חייא בר אבא אמר השכימו והשחיתו וכל השחתה היא בהשכמה.

ר' אבא בר אחא אומר שאי אפשר לעמוד על אופי האומה הזו שנחבעים לעגל ונותנים ונתבעים למשכן ונותנים.

ר' יוסי בר חנינא אומר שנאמר כפורת זהב שמכפרת על העגל שהוא מזהב.

ר' חגי אומר בשם רשב"ג שנאמר ג' תרומות בפרשת תרומה: ויקחו לי תרומה, זה תרומת אדנים, ועליה נאמר עשיר לא ירבה והדל לא ימעט, זאת התרומה, זה תרומה למשכן שמה שירצו יעשו ממנה, תקחו את תרומתי זה תרומת שקלים לקרבן שמה שירצו יעשו ויד הכל שווה בה, ר' אבון אומר שגם בפרשת שקלים כתוב ג' פעמים תרומה: מחצית השקל תרומה לה' יתן תרומת ה' לתת את תרומת ה'.

בט"ו באדר קוראים מגילה בכרכים, ואף שר' חייא רבה אמר שכולם יוצאים בקריאת י"ד, אך באו לומר כאן שמה שנוהג באדר שני לא נוהג בראשון. ר' יוסה אמר בשם ר' אחא שרק בדיעבד יוצאים בני כרכים בקריאת י"ד ולכתחילה לא, והראיה מהמקומות שנהגו לקרותה ב' ימים מספק ולא יצאו בקריאת י"ד, ור' מנא מוכיח שאם נאמר שקריאת י"ד פוטרת א"כ נעקר זמן הכרכים מעיירות הספיקות.

רשב"ג אומר שמצוות הנוהגות בשני לא נוהגות בראשון, אך איסור הספד ותענית נוהג אף בראשון, ור' באו לומר ירמיה אמרו בשם רב וכן אמר ר' סימון בשם ריב"ל שהלכה כרשב"ג ורב הונא הגדול אמר שכן הנהיג ר' חייא בציפורי אך לא אמרו כך להלכה לדרוש בבית המדרש.

לענין שטרות כותבים אדר ראשון ואדר שני כותבים סתם אדר, ולר' יהודה אדר ראשון כותבים סתם ואדר ב' כותבים אדר שני. דף ג כתוב בכרייתא לענין חול המועד שצרכי הרבים זה דיני ממונות, ודיני נפשות ודיני מכות, ופודים ערכים וחרמים והקדשות, ומשקים סוטות, ושורפים פרה אדומה, ועורפים עגלה ערופה ורוצעים עבד עברי, ומטהרים מצורע, ומפרקים מנעל מהדפוס שלו, אך לא מחזירים, ומה שכתוב שמשקים שלחים ומצינים קברות בחוה"מ אף שכבר עשו מאדר אך מדובר שנשטף הציון בגשמים.

מה שיוצאים על כלאים אף שיצאו באדר, כי יש מקרים שהשנה מאוחרת ולא ניכרו הזרעים באדר.

ר' ברכיה ור' יעקב בן בת יעקב אמרו בשם ר' חונייה ור' יוסה אמר שר' יעקב בר אחא אמר בשם ר' חונייה, ור' חזקיה ור' עוזיאל בן ר' חונייה אמרו בשם ר' חונייה מבית חוורן, שלומדים ציון מהפסוק טמא טמא יקרא וכאילו הטומאה קוראה לך בפיה פרוש, ור' אילא אומר בשם ר' שמואל בר נחמן, שלומדים מהפסוק ועברו העוברים בארץ וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון, מהמילה עצם לומדים שמצינים על עצמות, ומהמילה אדם לומדים שמצינים על שדרה וגולגולת, ומהמילה ובנה לומדים שמצינים על אבן קבועה שאם יצינו בתלושה היא תעקר ויטמאו מקום אחר, ומהמילה אצלו לומדים שיש שם מקום טהרה ומהמילה ציון לומדים שעושים ציון, ומומצא אבן אחת מצוינת לומדים שאף שאינו מתקיים, המאהיל עליו טמא שאומרים שיש מת מצויין שם, ואם היו ב' ציונים, המאהיל עליהם טמא וביניהם טהור ואם יש מקום לחרוש ביניהם הם

כיחידים ורק בסביבתם טמא, לא מציינין על בשר מת כי יתכן שהבשר טמא ויחזיקהו בטומאה לחנם, ור' יוסטא בר שונם שאל את ר' מונא שא"כ גורמים לטומאה כל זמן שלא התעכל, אמר ר' מונא שעדיף לקלקל קצת כדי שלא יחזיקו בו בטומאה לעולם.

משנה ר' יהודה אמר שבהתחלה היו עוקרים כלאים ומשליכים בשדה וכשרבו עוברי עבירה שלא נמנעו מזה שנהנו שניכשו להם, השליכו לדרכים, והפקירו את השדה ולא היה להם הנאה. גמרא שנו בכרייתא שבתחילה שמחו פעמים שניכשו להם את השדות וגם נהנו מהזרעים עצמם, וכשרבו עוברי עבירה התקינו שישליכו לדרכים ולא נהנו מהם, אך עדיין נהנו מהניכוש ולכן הפקירו את השדות.

המקור שמועיל הפקר ב"ד הוא מהפסוק וכל אשר לא יבא לשלושת הימים בעצת השרים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה, ור' יונתן בר רב יצחק בר אחא אומר שלומדים שהיא פטורה ממעשרות ממה ששינוי שלא מעברים שנת שמיטה ואם עיברו מועיל, ופטור ממעשר חודש נוסף ויש לב"ד כוח לזה, ולא עיברו לכתחלה במוצאי שביעית שלא להרבות באיסור חדש, ואמר זעירי בשם ר"א שלא מעברים שמיטה רק כשלא התירו להביא ירק מחו"ל אך אחר שרבי התיר להביא מחו"ל א"כ אין הבדל בין שמיטה לשאר שנים.

ר' מנא אומר שרק בראשונה שהיו השנים כתקנם לא היו מעברים שמיטה אך כשהשנים לא כתקנם מעברים שנת שמיטה לכתחילה, בית רבן גמליאל עיברו שנה שמינית.

ר' אבון אומר שאין להוכיח משמיטה שהפקר ב"ד הפקר כי זה דין דאורייתא שצריך לשמור את חודש האביב שניסן יבא בחידוש האביב, ויש להוכיח שהפקר ב"ד הפקר מהמשנה שגדיש שלא לוקט תחתיו מה שנוגע בארץ הוא של העניים, עמוד ב ור' אמי אמר בשם ר"ל שזה לב"ש שלב"ה העניים אוכלים ומעשרים ור' יוסי אמר שגם לב"ה פטור ממעשר שקנסוהו וא"כ רואים שהפקר ב"ד הפקר.

משנה בט"ו באדר הושיבו שלחנות במדינה להחליף מעות לשקלים, ובכ"ה ישבו במקדש ומאז התחילו למשכן את מי שלא הביא וממשכנים לויים ישראלים וגרים ועבדים משוחררים, ולא ממשכנים נשים ועבדים וקטנים, וקטן שאביו התחיל לשקול עבורו לא יפסיק, לא ממשכנים את הכהנים מפני דרכי שלום, ר' יהודה אמר שבן בוכרי העיד ביבנה שכהן שנותן שקלים אינו חוטא, ורבן יוחנן בן זכאי אמר לו שכהן שאינו שוקל הוא חוטא אלא הכהנים היו דורשים את הפסוק וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל ואם נתן שקלים לא יוכלו לאכול עומר ושתי הלחם ולחם הפנים. גמרא קטנים לא ממשכנים ומשמע שתובעין אותם ודוקא כשהביאו ב' שערות ופחות מכך לא תובעים אותם, ואף שהביא ב' שערות לא ממשכנים.

בכרייתא נאמר שלא ממשכנים כהנים מפני הכבוד.

ר' ברכיה אומר שטעמו של רבן יוחנן בן זכאי שכהנים צריכים לשקול שכתוב זה יתנו זה גימטריא י"ב שבטים יתנו, ומה שטענו הכהנים שמנחת כהן לא תאכל יש לבאר שכמו שחטאת יחיד מתה ושל ציבור לא, כך מנחת כהן יחיד לא נאכלת ושל ציבור נאכלת, אך יש לדחות שאין להשיב ממה שר' יהודה לא מודה שהוא סובר שחטאת ציבור מתה, והכהנים אומרים שהשקלים הם נדבת יחיד ואמר ר' יוחנן שכיון שנמסרו לציבור הם כציבור.

נחלקו ר' יהודה ור' נחמיה בפסוק כל העובר על הפקודים שאחד אומר שהכוונה מי שעבר במנין והשני מבאר מי שעבר בים וזה כר' יוחנן בן זכאי שגם כהנים בשקלים ומי שאומר שזה תלוי במנין זה כדעת בן בוכרי שכהנים אינם במנין.

משנה אף שלא ממשכנים נשים עבדים וקטנים אך אם שקלו מקבלים מהם, אך נכרי וכותי ששקלו לא מקבלים מהם, וכן לא מקבלים מהם קיני זבים זבות ויולדות חטאות ואשמות, ורק מה

שבא בנדר ונדבה מקבלים מהם ומה שהוא בחובה לא מקבלים מהם, וכך מפורש בעזרא לא לכם ולנו לבנות בית לאלוקינו.

דף ד לויים ישראלים גרים ועבדים משוחררים חייבים בקלכון נוסף לפרוט, וכהנים נשים ועבדים וקטנים לא חייבים בקלכון, וכן מי ששקל על ידיהם פטור אך השוקל לעצמו ולחבירו חייב בקלכון א' ולר"מ חייב ב' קלבונות, מי שנתן סלע ומקבל חזרה שקל חייב ב' קלבונות מי ששקל גם עבור עני או לשכינו או בן עירו פטור מקלכון, אך אם נתן להם בהלוואה חייב, אחים שותפים כשחייבים בקלכון פטורים ממעשר בהמה, וכשחייבים במעשר בהמה פטורים מקלכון, לר"מ קלכון הוא מעה כסף ולרבנן חצי מעה. גמרא מדוייק במשנתנו שלא ממשכנים קטנים ומשמע שתובעים אותם, ויש לומר שמדובר שהביאו ב' שערות ואם לא הביאו שערות לא תובעים.

משנתנו דימתה כותי לנכרי, ואמר ר' בא שזה כדעת רבי ורשב"ג סובר שכותי כישראל לכל דבר, לר' לעזר המשנה דיברה רק בנכרי, ויש לבאר שמאדם לומדים לרבות גרים ומכס ממעט מומרים, אך יש לדייק מהמשנה שהיא דיברה בכותים שכתוב שלא מקבלים מהם קיני זבים וזבות וזה לא שייך בנכרי, ויש לומר שברישא מדובר רק בנכרים ובהמשך מדובר בכותים.

ר' יוחנן אומר שבתחילת הבנין לא מקבלים מהם לא דבר מסויים ולא דבר שאינו מסויים, ובסוף הבנין מקבלים רק דבר שאינו מסויים ולא דבר המסויים, ולר"ל גם בסוף לא מקבלים מהם דבר שאינו מסויים ומה שכתוב במשנה שלא מקבלים מהן הקדש הנדבה לבדק הבית יבאר ר' יוחנן שמדובר רק בדבר מסויים ושאינו מסויים מותר, ויש להקשות ששנינו שנכרים נודרים ונידירים ור"ל יבאר שמדובר בקרבן, ונידירים יש לפרש שישראל אמר הרי עלי עולה ואמר נכרי מה שאמר זה עלי, אך לכאורה עולה באה עם נסכים ושנינו שמותר נסכים לכלי שרת וזה דבר המסויים וקשה גם לר' יוחנן, וצריך לומר שלכאורה קשה שבהמשך כתוב שנכרים נערכים ועורכים וזה לבדק הבית, אלא שהנכרי מתכוון לשמים והם באים מעצמם לבדק הבית, וכך בנסכים הוא מתכוון לשמים ומעצמו זה מגיע לבדק הבית, **עמוד ב'** ור"ל יבאר בפסוק לא לכם ולנו לבנות שרק הבנין אסור ולא הכלים, ושאר צרכי הבית, ולפ"ז אמר ר' חזקיה בשם ר' סימון שלא יקבלו מהם לאמת המים לחומות והמגדלות, שכתוב **ולכם אין חלק בירושלים**.

ר"מ סובר שקלכון הוא מהתורה ולכן השוקל לב' אנשים יביא ב' קלבונות שה' הוציא מטבע של אש והראה למשה ואמר לו זה יתנו כזה יתנו והשקל צריך להיות שלם ולכן ביאים קלכון.

ר"א אומר שהמשך המשנה נתן סלע ליטול שקל נותן ב' קלבונות זה כר"מ שנותן קלכון בשקל שנותן ובשקל שנטול, ולרב גם לרבנן מביאים ב' קלבונות, ולרב, לר"מ יצטרפו ג' קלבונות, אחד לסלע ואחד לשקל ועוד אחד מדין תורה, וכן אמר ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר יצחק בשם רב.

כשהאחים ירשו הם חייבים בקלכון ופטורים ממעשר בהמה, ואם חלקו וחזרו והשתתפו ביניהם חייבים במעשר בהמה ופטורים מקלכון כשלא חלקו, ואמר ר"א שזה רק כשחלקו גדיים מול תיישים ותיישים מול גדיים אך אם חלקו גדיים כנגד גדיים ותיישים כנגד תיישים הם כלקוחות ופטורים ממעשר בהמה, שהלקוח ושניתן לו במתנה פטור ממעשר, ור' חייא אמר שר' ירמיה שאל שיש מקרים שחייבים במעשר ובקלכון ולפעמים הם פטורים מקלכון וממעשר,

דף ה אם חלקו את הנכסים ואח"כ את הבהמות חייבים בקלכון ומעשר, ואם חלקו את הבהמה ואח"כ את הנכסים פטורים מקלכון וממעשר, ר' מנא אומר שכשהבהמה היא רוב הנכסים היא עיקר הנכסים ואף שחילקו הנכסים ולא את הבהמה פטורים מקלכון, ר' אבין אמר שר' שימי שאל מדוע לגבי מעשר הם כאדם אחד וגם נפטרו מהקלכון, אמר לו ר' אבין שכשהוא נותן סלע שלימה פטור מקלכון, אך לפ"ז אם חלקו ואח"כ השתתפו

יפטרו מהקלכון אף שחייבים במעשר בהמה ובמשנה כתוב שחייבים בקלכון ופטורים ממעשר בהמה.

ר' בא אמר בשם אבא בר רב הונא שאין חילוק בין אחים שירשו אביהם לבין ב' גיסים שירשו את חמיהם. **ר"מ אומר** שהקלבונות הולכים לשקלים, לר"א לנדבה, לר"ש שזורי עושים מהם ריקועי זהב לציפוי קדש הקדשים, לכן עזאי השולחנים נוטלים אותם בשכרם, ויש אומרים שזה הולך להוצאת דרכים

פרק מצרפים שקלים

משנה מצרפים את השקלים לדרכונות שלא להרבות משא בדרכים, וכמו שהיו שופרות במקדש כך היו במדינה, בני עיר ששלחו שקליהם ונגנבו או אבדו אם נתרמה התרומה נשבעים השליחים לגזברים, ואם עדיין לא נתרמה נשבעים לבני העיר ומביאים שקלים אחרים במקומם, ואם נמצאו או שהגנבים החזירוהם הכל שקלים, ולא מועילים להם עבור שנה הבאה. **גמרא** לא מצרפים השקלים למרגליות שלפעמים הם נעשים זולים יותר וההקדש יפסיד, כמו ששנינו בכל הדברים הנפדים שזה רק בכסף או שוויו חוץ משקלים ואמר ר' שמואל בר רב יצחק שלא פודים בכלים שמא הם יוזלו וההקדש יפסיד.

המשנה דיברה בשקלים חדשים ולא בעתיקים וכן שנינו כבריייתא שרק במקדש עושים בעתיקים ולא במדינה. **השלוחים** של השקלים הם שומרי חנם ששומר שכר לא נפטר בשבועה, ור' אבא אומר שמדובר גם בשומרי שכר ופטורים בגניבה באונס שהיה בלסטים מזויין, ואבדו מדובר שאבדה הספינה בים.

ר' יוסטי בר סימון אומר שהמשנה דיברה רק למ"ד שתורמים על הגבוי ועל העתיד להגבות ובא לרשות הגזברים, ולמ"ד שלא תורמים על הגבוי ועל העתיד לעולם נשבעים לבני העיר ולא לגזברים כי עדיין לא בא לרשותם.

לדעת ר' אלעזר המשנה שאומרת שנשבעים כר"ש שלדעתו קדשים שחייב באחריותם הם כנכסיו, שאם זה הקדש לא נשבעים עליו, ור' יוחנן אומר שגם לרבנן יהיה כאן שבועת תקנה, ולר' יוחנן מובן מה שנשבעים לגזברים או לבני העיר ושוקלים אחרים **עמוד ב'** אך לר' לעזר שזה כר"ש מה שייך שישבעו לגזברים הרי זה נכסי הבעלים, ויש לומר שנשבעים לבני העיר במעמד הגזברים שלא יחשדום או שלא יעשו אותם כפושעים, ובמקרה שקבלו על עצמם בני העיר לשלם לא יוצא ההקדש ללא שבועה.

לר' יוחנן אדם שהפריש שקלו ואבד חייב באחריותו כל עוד לא בא ליד הגזבר, ולר"ל הקדש הוא ברשות גבוה בכל מקום שהוא, אך קשה ששנינו במשנה שנשבעים לבני העיר והם שוקלים אחרים ומשמע שחייבים באחריות, ור"ל יבאר שהוא שבועת התקנה.

השקלים הראשונים נופלים לתקלין חדתינן והשניים לעתיקים ונחלקו ר' פנחס ור' אבא מרי אם הראשונים הם אלו ששלחו תחילה או אלו שבאו קודם לגזברים.

משנה אם נתנו שקל לשליח והוא שקלו לעצמו אם נתרמה התרומה מעל, מי ששקל שקלו מההקדש ונתרמה התרומה והקריבו ממנה מעל, ואם שקל ממעשר שני או דמי שביעית יאכל כנגדם. **גמרא** במשנה נאמר אם קרבה הבהמה ובבריייתא נאמר אם נתרמה התרומה, ור' לעזר אומר שאם נתרמה התרומה זה לדעת ר"ש שאומר שמיד היה מקבל מעותיו והכהנים ורזיזים הם, ויש להקשות שבעולה נאמר שמי שגנב עולת חבירו מתכפרים הבעלים, וא"כ גם כאן השקל הוא עבור מי שנתן אותו, ור' יודן אומר שמדובר בשקל מסויים, כמו שרבן גמליאל היה מקפיד לתת שקלו למרכז הקופה שחשש שילך לשיריים, ואף שאין מעילה בשיריים המשנה כדעת ר"מ שיש מעילה במה שהולך לשיריים, או באופן שכיוון כרבן גמליאל ואז זה לא הלך לשיריים.

לכאורה השוקל משל הקדש אין מעילה שלא נהנה וצ"ל שנהנה שלא ממשכנים אותו.

לא חל שקל ממעות מעשר שני שכתוב אך בכור אשר יבוכר לה בבהמה לא יקדיש איש אותו שמה שהוא קדוש לא חלה עליו קדושה, אלא מביא סלע של חולין ואומר שמעות המעשר בכל מקום שהם יהיו מחוללים על סלע זו והשאר נעשים שקלים.

דף ו משנה מי שכינס מעות ואמר שהם לשקליו לב"ש מותרם הולך לנדבה ולב"ה הם חולין, ואם אמר שאביא מהם שקלי גם לב"ש המותר חולין, אם אמר אלו לחטאתי גם לב"ה המותר נדבה, ואם אמר שאביא מהם חטאתי לכו"ע המותר חולין, ור"ש אמר שההבדל בין שקלים לחטאת ששקלים יש להם קצבה וחטאת אין לה קצבה, ור' יהודה סובר שגם לשקלים אין קצבה שכשעלו מהגולה היו שוקלים דרכונות ואח"כ נהיו עניים יותר ושקלו סלעים ואח"כ שקלו טבעים שזה חצי סלע ואח"כ רצו לשקול דינרים ולא קבלו מהם, ור"ש סובר שבכ"ז יד כולם שווה בשקלים, ואילו בחטאת אין קצבה כלל, שאחד מביא בסלע ואחד בב' ואחד בג'. **גמרא** ר' יוסי אמר בשם ר' לעזר שנחלקו ב"ש וב"ה במכנס פרוטה פרוטה ואם אמר אלו לשקלי לכו"ע הולך לנדבה ור' חייא ור' ביבא אמרו בשם ר' לעזר שנחלקו במכנס פרוטות, ובאומר אלו לשקלי לכו"ע המותר חולין, ור' חייא הוכיח מהמשנה שר"ש אמר שבשקלים יש קצבה ובחטאת לא, ואם אמר שאביא מהם לכו"ע המותר חולין, וא"כ מדובר שאמר אלו לשקלי, וא"כ יש חילוק שבשקלים שיש להם קצבה מהתורה המותר הוא חולין, ובחטאת שאין לה קצבה המותר נדבה, ור' יוסי יבאר שר"ש דיבר במכנס פרוטות לב"ה ומה שכתוב שמותר שקלים חולין הוא במכנס פרוטות לב"ה וכן יש לפרש במותר עשירית האיפה חולין.

המפריש שקלו שחשב שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדש, המפריש שנים שחשב שחייב ב' והתברר שחייב אחד מה עושים לשני, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שהפריש חטאת שחשב שהוא חייב ונמצא שהיה פטור או שהפריש ב' ונמצא שחייב אחד השניה הולכת לנדבה וכן שקל שהופרש בטעות הולך לנדבה.

דרכונות הם דינרים, סלעים כמשמעם, טבעין הם חצאי סלעים, ואח"כ בקשו לשקול דינר רביעית סלע, ולא קבלו מהם וכך לומדים מהפסוק **והעמדנו עלינו מצוות לתת שלישיית השקל בשנה לעבודת בית אלוקינו**, ור' חזקיה למד מפסוק זה שאדם יחלק שקלו ג' פעמים בשנה ולא מטריחים על הציבור יותר מג' פעמים בשנה, ור' אבין למד מזה שיש ג' קופות וג' הפרשות.

נחלקו ר' יהודה ור' נחמיה בפסוק של מחצית השקל אם הוא בגלל שחטאו בחצי היום יתנו מחצית השקל, או שחטאו בשש שעות יתנו שש גרמסין, ר' יהושע אמר בשם ריב"ז שעברו על עשרת הדיברות ויתנו עשרה גרה, ור"ל אמר שמכרו את הבכור של רחל בכ' כסף לכן פדיון בכור הוא כ' כסף, ור' לוי אמר שבגלל שמכרו את יוסף בכ' כסף ולכל אחד יצא חצי שקל לכן יתן כל אחד חצי שקל לקרבנות.

עמוד ב משנה מותר השקלים חולין, אך עשירית האיפה וקיני זבים וזבות ויולדות, וחטאות ואשמות מותרם לנדבה, מותר עולה לעולה, מנחה למנחה, שלמים לשלמים, מותר הפסח לשלמים, מותר קרבן נזירים לנזירים מותר נזיר אחד לנדבה. **גמרא** ר' יוסי אמר שכשהיה בבבל שמע שרב יהודה שאל את שמואל מה דינו של מי שהפריש שקלו ומת, ואמר שמואל שיפול לנדבה, ושאל אותו מה דין מותר עשירית האיפה שלו, ואמר ר' יוחנן שילך לים המלח, ולר' לעזר ילך לנדבה, אך במשנתינו כתוב מפורש שמותר עשירית האיפה לנדבה ור' יוחנן יבאר שרק מותר עשירית האיפה של חוטא ילך לנדבה אך של כהן גדול הוא חולין.

ר **יוסי** אומר שעל זה שאל אביו של שמואל, שאמרו שפסח משתנה לשלמים שכתוב **ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים** שפסח שבא מהצאן ילך לשלמים, ואין לומר שזה עולה שכתוב **מן הצאן** שדבר שבא רק מצאן ועולה בא גם מבקר, ואין לומר שזה אשם כי משמע שרק דבר שבא מכל הצאן, ואילו אשם בא רק מאילים, ואין להקשות שבכל מקום **מן ממעט כאן מן מרבה**, ור' מנא מבאר שגם כאן מן ממעט שאינו בא בן ב' שנים ולא נקבה, ובאשם מן למעט שאינו בא אלא מאילים ומה שכתוב בפסוק **ואם מן הצאן קרבנו מן הכבשים ומן העיזים לעולה** א"כ נאמר שפסח ייעשה עולה, ר' אבון מבאר שמשנים דבר אכילה לדבר אכילה ולא לעולה שאינה נאכלת, ור' יוסי בן ר' בון מבאר שמשנים קדשים קלים לקדשים קלים ולא קדשים קלים לקדשי קדשים.

ר' **יוחנן אמר** שר' חנינא הקשה שכתוב שפסח משתנה לשלמים רק כששחטו לשם שלמים ודעת ר' יוחנן שגם כששחטו לשם עולה הוא שלמים, ור' אילא מבאר את דעת ר' יוחנן שכתוב **ואם מן הצאן לזבח שלמים** שאף שהוא משתנה למחשבת פסול כגון ששחטו לשם עולה בכ"ז הוא שלמים, שאם נאמר ששחט למחר הוא נפסל לגמרי וכן אם שחטו לשם פיגול הוא נפסל, אלא ששחטו לעולה.

ר' **בון אמר** בשם שמואל שאם שחט פסח לשמו ושלא לשמו בשאר השנה כיון שאין לו שם נעשה כשוחט בשתיקה וכשר, אך לפ"ז גם בשחט לשמו על מנת לזרוק שלא לשמו ייעשה כאילו שחט לשמו ואח"כ היה שתיקה ויהיה כשר, אך ר' אבא מרי אומר שיתכן שאם לא עקר ועשה בשתיקה יפסל.